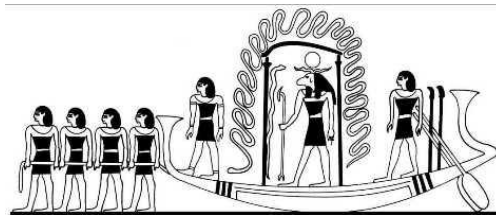

MEHEN Nieuws (20)
25 augustus 2013

MEHEN, Studiecentrum voor het oude Egypte

Beste donateurs en liefhebbers van het oude Egypte,

Helaas stemmen de huidige ontwikkelingen in Egypte somber, de talrijke doden en gewonden leiden tot veel persoonlijk leed onder de Egyptenaren. Ook de monumenten en de musea worden niet gespaard. Op vrijdag 16 augustus bijvoorbeeld kwam het bericht dat het museum in Malawi die week was geplunderd met als gevolg dat er ruim 1000 objecten zijn gestolen en de achtergebleven objecten zijn beschadigd en in brand gestoken. Een medewerker van het Ministerie van Oudheden is tijdens de plundering doodgeschoten, een zeer trieste dag voor iedereen. Hieronder twee foto's van het museum in Malawi na de plundering, de bron van de foto's is:

<http://www.dailymail.co.uk/news/article-2396100/Looters-ransack-Egyptian-antiques-museum-snatch-priceless-artefacts-armed-police-inside-stormed-Cairo-mosque.html>

Het doet pijn het museum en het interieur zo te zien, een klein maar interessant museum waaraan menigeen juist zulke goede herinneringen heeft. Op 21 augustus kwam het bericht dat meer dan 10 voorwerpen zijn teruggebracht.

In verband met de omstandigheden gaat de reis in september naar Egypte niet door.

Mehendag 29 juni 2013

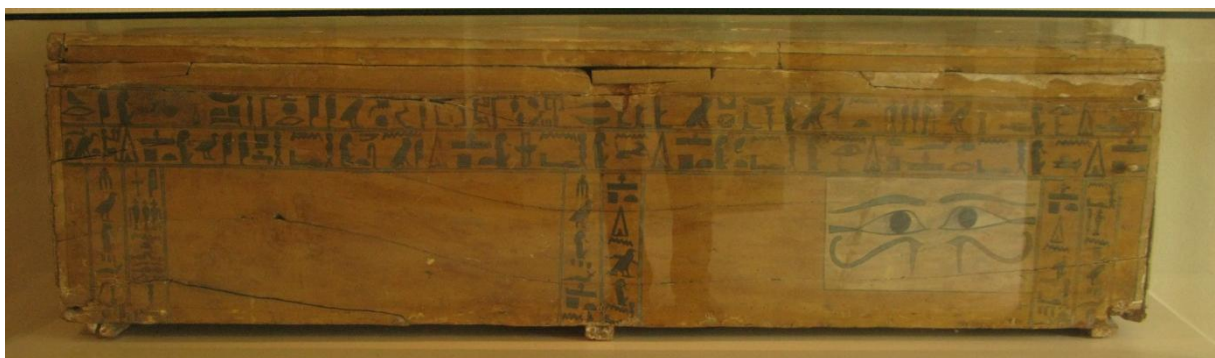
De Mehendag was een zeer geslaagde dag, die werd bijgewoond door ruim 70 donateurs. Het programma bestond uit een lezing van prof. dr. Maarten Raven over "Het graf van Meryneith in Sakkara" en een lezing van Jan Koek over "De betekenis van de oryx in het oude Egypte". Verder werd bekend gemaakt dat er hard gewerkt wordt aan het derde boek "Mehen. Essays over het oude Egypte". Dit boek is bedoeld als een hommage aan Willem de Jong, oud-voorzitter van de egyptologische vereniging Sjemsoethot, voor het vele werk dat hij heeft verricht om de egyptologie onder de aandacht van een groot publiek te brengen. Dit boek zal gratis worden verstrekt aan degenen die in 2013 donateur zijn van Mehen. Zodra het boek van de drukker komt zal er een bijeenkomst met een lezing worden gehouden waar het boek zal worden gepresenteerd en aan de donateurs worden uitgereikt. We houden u op de hoogte. Op 11 oktober zal de Mehenscriptieprijs voor de 2e keer worden uitgereikt. U krijgt hierover nog nader bericht.

Impressie van de Mehendag 2013 (foto Huib van Verseveld)

De Egyptische collectie in het Musée des Beaux Arts te Dijon

Dijon is de hoofdstad van Bourgondië en kende zijn glorie tijd onder de hertogen Philips de Stoute, Jan zonder Vrees, Philips de Goede en Karel de Stoute (14e en 15e eeuw). Beroemd is het grafmonument van Philips de Stoute met zijn 'pleuranten'. Dit monument bevindt zich, evenals het Musée des Beaux Arts, in het oude paleis van de hertogen van Bourgondië. De Egyptische collectie is eigenlijk maar een zeer klein onderdeel van dit museum en staat opgesteld in een kleine ruimte. Toch is de collectie de moeite waard om een keer te bezoeken. Zo is er uit de 12e dynastie een houten rechthoekige mummiekist uit Assioet van Anchef. De lengte bedraagt 173 cm en de hoogte is 44,5 cm. Het graf waarin de kist werd gevonden door Ch. Palanque bevindt zich onder het graf van Chety II. Het graf was nog intact en bestond uit een ruimte met in het midden een schacht die toegang gaf tot twee andere ruimten waarin resp. vier en drie sarcofagen stonden. De ruimten waren zo nauw dat de kisten de muren raakten. Op de kist en de deksel staan tekstbanden met de bekende offerformule: "Een offer dat de koning geeft, enz." Opvallend is dat ook de god Seth hierbij wordt genoemd. Alle goden die deel uitmaken van de enneade van Heliopolis worden trouwens aangesproken. Een ander opmerkelijk detail is dat naast de god Atoem ook zijn hand apart wordt vermeld in de offerformule. Verder onderscheidt de mummiekist zich door het vermelden van de god Ha, meester van het Westen, een god die men niet zo vaak tegen komt.

Mummiekist van Anchef in Dijon (foto Jan Koek)

Op het hoofd- en voeteneinde van de kist staan de Horuszonen afgebeeld; op het hoofdeinde Amset en Hapi en op het voeteneinde Doeamoetef en Kebehsenoe-ef. De tekst op het

hoofdeinde luidt: "Woorden te zeggen door Ra: ik heb voor u Isis geplaatst onder uw hoofd zodat zij om u weent en dat zij om u weeklaagt. Oh eerbiedwaardige bij de grote god, heer van de hemel in al zijn plaatsen, Anchef." De tekst op het voeteneinde luidt: "Woorden te zeggen door Ra: ik heb voor u Nefthys geplaatst onder uw benen (zodat zij) om u weent en dat zij om u weeklaagt. Een offer te geven aan Cheper in het ochtendhuis (?), Anchef, de eerbiedwaardige."

Hoofd- en voeteneinde van de kist van Anchef (foto's Jan Koek)

In de collectie staan ook twee bijzondere godenbeeldjes. Het ene betreft een beeldje van Hathor van leisteen, 17,5 cm hoog, waarvan de onderkant ontbreekt. Hathor is te herkennen aan het gezicht met de koeienoren, helaas is de foto niet optimaal, maar hopelijk is het toch te zien. Het tweede beeldje is van Ptah-Sokar-Osiris van kalksteen, beschilderd, 26 cm hoog, waarschijnlijk uit de Grieks-Romeinse Tijd. De tekst op het beeldje is als volgt: "... aan de levende god, Heer van Abydos, Ptah-Sokar-Osiris, Heer van de Beide Landen (?) ...". Mogelijk heeft de god hier het hoofd van Ptah (?).

Beeldje van Hathor.

Beeldje van Ptah-Sokar-Osiris.

Pand in centrum Dijon (foto's Jan Koek)

woensdag 18 september 14.00 uur

Machtige vrouwen uit de oudheid

Lezing door drs. Diana de Wild

Het zijn voornamelijk de beroemde mannen uit de oudheid die in de geschiedenisboekjes voorkomen. Over geen enkele vrouw is in de oudheid een biografie geschreven: antieke schrijvers noemen hen zelden in hun teksten. Toch wist een klein aantal vrouwen hun stempel op de geschiedenis te drukken. In deze lezing worden de levens van vier vrouwen in vier oude samenlevingen naast elkaar gezet:

- *Hatsjepsot, vrouwelijke farao van Egypte*
- *Aspasia, (bij)vrouw van Perikles, de leider van de Atheense democratie*
- *Cleopatra, Griekse koningin in Egypte*
- *Livia: vrouw van Rome's eerste keizer*

Hoe groot hun macht was, hing af van de manier waarop de samenleving was ingericht en de positie van de vrouw. Zo was in het democratische Athene, waar geen enkele man zeker was van zijn macht, de positie van de vrouw zeer slecht. Geen enkele vrouw had politieke macht. In het oude Egypte daarentegen was het voor een vrouw mogelijk om een machtige positie te krijgen als zij tot de familie van de farao behoorde.

Ook de manier waarop schrijvers uit de oude samenleving tegen een machtige vrouw aan kijken, is heel verhelderend. Livia hield zich grotendeels aan de conventies van de Romeinse cultuur en werd in haar eigen tijd bewonderd: Cleopatra werd verguisd door de Romeinen, omdat zij de vijand van keizer Augustus was en nog veel erger..... een vrouw.

In deze lezing wordt geen uitgebreide levensbeschrijving van de vier vrouwen gegeven, maar wordt de beeldvorming over deze vrouwen in antieke teksten met elkaar vergeleken.

Beeld van Hatsjepsot, New York, MMA (foto Jan Koek)

dinsdag 5 november 2013 14.00 uur

Over een koe die Taroemoemie heette en nog veel meer

Lezing door dr. Koen Donker van Heel

Veel professionele egyptologen houden zich bezig met de hiërogliefische inscripties, religie en materiële cultuur van het oude Egypte. Ze voeren gewichtige discussies over het masker van Toetanchamon, de verhevenheid van Achnaton en de tempel van Edfoe. Om mijn dochter van elf te citeren: "boeie"! Gelukkig is er in de egyptologie nog een hele andere wereld, de wereld van de abnormaal-hiëratische, demotische en Griekse papyrologie. En wie daar eenmaal binnenstapt wil gegarandeerd nooit meer weg. We gaan het hebben over onomatopoeën in het oude Egypte, mannen zonder ruggengraat, koosnaampjes en schoonzusters uit een tokkiefamilie. We gaan het hebben over het echte Egypte.

Woensdag 20 november 2013 19.30 uur

Wadi's, graffiti en geheimzinnige graven in Thebe-West

Lezing door Joost Golverdingen en Huib van Verseveld

Wadi's (drooggevalle rivierbeddingen) ten zuiden van het Dal der Koningen in Thebe herbergen nog vele geheimen. Aan de hand van de graffiti, vondsten en andere aanwijzingen leiden de sprekers u door vele wadi's en geven de wadi's een deel van hun geheimen prijs. Zijn er aanwijzingen voor het graf van Herihor?

Thebe-West, foto Jan Koek

zaterdag 7 december 2013 14.00 uur

Discussiemiddag over de "De buste van Nefertiti".

Na het bekijken van de documentaire "Het mysterie van de buste van Nefertiti" (ca. 45 min.), zal er een discussie plaatsvinden over dit unieke object uit het oude Egypte.

Is deze buste een vervalsing of een unicum in de Egyptische kunstgeschiedenis? Alle pro- en contra argumenten zullen worden besproken.

De discussie gaat dus niet over de rol van Nefertiti aan het koninklijk hof in Achet-Aton.

Lezing Mehen in Leiden, RMO

Dinsdag 14 januari 2014 14.00 uur

Een wandeling door Petra

Lezing door Jan Koek

Na een korte inleiding over de geschiedenis en de religie van de stad Petra, zullen aan de hand van een wandeling door Petra de monumenten van Petra worden besproken. Bijvoorbeeld de obeliskengraven, het zgn. schathuis, de koninklijke graven, het urnengraf, het Romeins theater, Ed Deir en de hoge offerplaats. Alleen al de wandeling door de Siq naar de zogenoemde roze stad is indrukwekkend.

HOVO-cursus Hatsjepsot in Zwolle

In november 2013 zal Jan Koek op vier woensdagmiddagen een cursus over Hatsjepsot geven. Onderwerpen en vragen die aan de orde zullen komen zijn o.a. haar wonderbaarlijke conceptie, het co-regentschap met Djehoetmes III, haar bouwprogramma, haar relatie tot Senenmoet, de handelsmissie naar Poent, het opetfeest, haar graf en het verwijderen van haar naam na haar overlijden.

Voor meer informatie over de lezingen en de cursussen zie www.mehen.nl/cursus/lezingen

Nieuwe tentoonstellingen (Ingrid van Sprakelaar)

In deze rubriek gaat het om nieuw bekend geworden tentoonstellingen of verlengingen; **alle** tentoonstellingen met voorwerpen uit het oude Egypte vindt u op onze website onder Agenda/ tentoonstellingen. Bovendien vindt u, onder de subkop "museumlijst" een lijst van musea over de gehele wereld met Egyptische objecten. Let u ook op de zogenoemde kleine collecties, deze zijn nu voor Nederland, België, Duitsland (meer dan 100) en Frankrijk (meer dan 120) uitgewerkt.

ARGENTINIË

- * Buenos Aires, Museo de la Plata, heropening van de Egyptische afdeling, vanaf juli 2013

DUITSLAND

- * Berlijn, Gipsformerei. Nieuwe make-up voor Nefertiti, 4 beelden opgemaakt, t/m onbekend
- * Bonn, Ägyptisches Museum der Universität. Zählen, Vorstellen, Darstellen. T/m onbekend.
- * Bonn, Akademisches Kunstmuseum. Kleopatra. Die wohlvertraute Unbekannte II t/m 6-10-2013
- * Hamburg, Museum für Kunst und Gewerbe. Ägypten erobern. Die Sammlung Fotografie im Kontext, van 16-8-13 t/m 17-11-13

FRANKRIJK

- * Auch, Bibliothèque Municipale. L'Égypte : voyages au cœur de l'Orient. T/m 28-9-13.
- * Compiègne, Espace St. Pierre des Minimes. D'une tablette à l'autre. T/m 15-9-13.
- * Concarneau, Musée de la Pêche. Maquettes, une tradition, un métier (Maquettes, een traditie, een beroep). Van 8-6-13 t/m 11-11-13.

GROOT-BRITTANNIË

- * Chiddingstone, Castle. Nieuwe opstelling, t/m 2018
- * Portsmouth, City Museum. Secret Egypt: Unravelling Truth from Myth, van 5-10-13 t/m 23-2-14
- * Truro, Royal Cornwall Museum. Gemummificeerde kat, t/m onbekend

ITALIË

- * Milaan, Castello Sforzesco. Koptisch Textiel, t/m 15-9-13
- * Pistoia, Museo della Città. Monsummano Terme, La vita oltre la morte - il corredo funerario nell'antico Egitto (Het leven na de dood - de grafuitrusting van het oude Egypte), objecten uit Florence, van 6-7-13 t/m 31-12-13
- * Rome, Accademia d'Egitto. De verscheidenheid v. d. culturele uitingen in E., 10-2013 t/m 2015
- * Maglie, Museo Civico di Paleontologia. L'Altro Nilo. Il sudan dalla preistoria ai faraoni (De andere Nijl. Soedan van de prehistorie tot de farao's), t/m 31-10-13

NEDERLAND

- * Assen, Drents Museum. Mummies: van 4-2-14 t/m 31-8-14

OOSTENRIJK

- * Innsbrück, Tiroler Landesmuseum. Kurios und merkwürdig, t/m 5-1-14
- * Wenen, Kunsthistorisches Museum. Bessere Hälften, t/m 8-9-13
- * Wenen, Papyrusmuseum. Wege zur Unsterblichkeit, t/m 12-1-14

POLEN

* Poznan, Archeologisch Museum. Death and Life in ancient Egypt. T/m 15-7-2014.

SPANJE

* Palma, CaixaForum. Momias egipcias. El secreto de la vida eterna (Egyptische mummies. Het geheim van het eeuwige leven), van 4-11-13 t/m 24-1-14

* Palma, Fundacion Sophia. De schatten van Toetanchamon, t/m 27-9-13.

VATICAAN

* Vaticaanstad, Mummiekisten van de Amon-priesters, van het najaar 2013 t/m onbekend

VENEZUELA

* Caracas, Centro Sambil. Tutankamón, tumbas, momias y tesoros. T/m onbekend.

VERENIGDE STATEN

* Ann Arbor, Kelsey Museum. Discovery! Excavating the Ancient World. T/m 10-11-2013

* Baltimore, Maryland Science Center. Mummies Of The World, van 28-9-13 t/m 20-1-14.

* Chicago, Oriental Institute Museum. Our Work: Modern Jobs - Ancient Origins, t/m 23-2-14

* Chicago, Art Institute. When the Greeks Ruled: Egypt after Alexander the Great, van 31-10-13 t/m 27-7-14

* Columbia, State Museum, Tutankhamun: Return of the King. Van 22-6-13 t/m maart 2014

* Houston, MFAH. Gifts From the Past: Isabel Brown Wilson's Legacy to MFAH, t/m 27-10-13

* Minneapolis, Institute of Arts. Heropening Afrika-zalen, vanaf 10-11-13

* Raleigh, Museum of Art. Sacred Motherhood, vanaf 4-5-14 t/m 14-9-14

ZWITSERLAND

* Schaffhausen, Museum zu Allerheiligen. Langzeit und Endlager (langetermijnplanning en definitieve opslag), van 24-10-13 t/m 23-3-14

* Schaffhausen, Museum zu Allerheiligen. Frühe Hochkulturen - von Mesopotamien bis Südamerika, permanente tentoonstelling vanaf 22-8-13.

Weekend Brussel en Antwerpen 4 en 5 januari

Mehen organiseert op 4 en 5 januari een tweedaagse treinreis naar Antwerpen en Brussel. In Antwerpen zal HeadquARTers worden bezocht, waar we een rondleiding krijgen over de vaste collectie van 3500 jaar textielkunst in Egypte. Er zijn ook een aantal dierenmummies, mummie-maskers en fragmenten van dodenboeken te zien.

's Avonds door naar Brussel waar de volgende ochtend de tentoonstelling "Schrijvers van contouren: Tekenkunst in het oude Egypte" zal worden bezocht in het Koninklijk Museum voor Kunst en Geschiedenis.

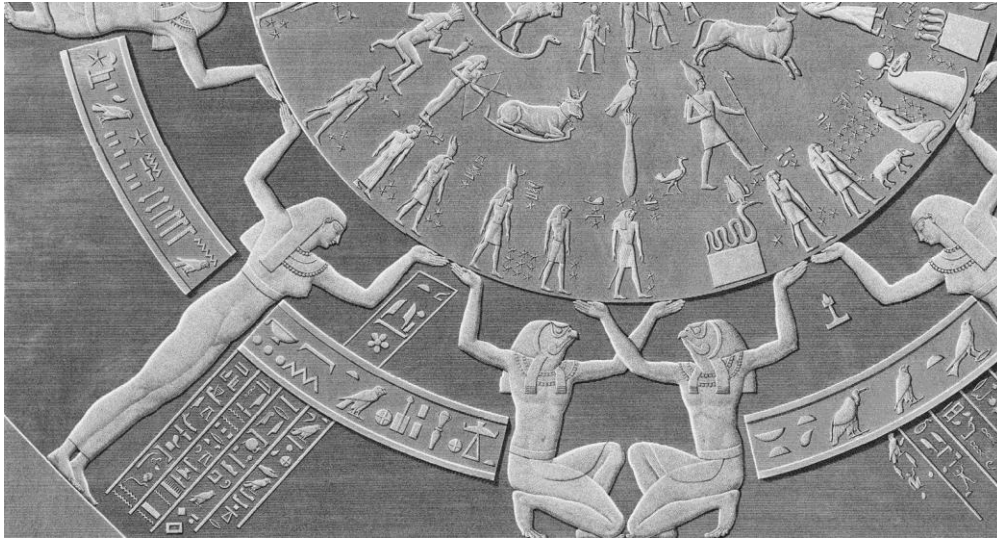
foto KMKG Brussel

's Middags ter vrije besteding, zodat indien gewenst een bezoek kan worden gebracht aan de tentoonstelling "De erfenis van Rogier van der Weyden. De schilderkunst in Brussel, 1450-1520" in het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten in België.

Begin- en eindpunt van de reis is Rotterdam CS, alwaar we tussen 10.30 uur en 11.00 uur vertrekken (is nog afhankelijk van de nieuwe dienstregeling). Voorlopige richtprijs incl. trein Rotterdam CS – Brussel CS v.v. , 1 overnachting in Brussel en rondleiding: voor donateurs € 115,--, voor niet-donateurs een toeslag van € 20,--. Toeslag 1-persoonskamer € 42,--.

In memoriam

Op 11 augustus 2013 is prof. dr. W. Kaiser overleden op de leeftijd van 87 jaar. Hij promoveerde aan de universiteit van München in 1954. Van 1962 t/m 1967 was hij directeur van het Egyptisch Museum in West-Berlijn. Van 1967 tot 1989 was hij directeur van het Deutsches Archäologisches Institut Kairo te Cairo. Kaiser verrichtte baanbrekend werk t.a.v. de chronologie van pre-dynastiek Egypte tot de vroege dynastieke periode. Als directeur van het DAIK startte hij een research programma dat alle perioden en aspecten van de Egyptische archeologie omvatte. Zo begon hij de opgravingen van de oude stad Elefantine, een werk dat tot op heden door het DAIK wordt voortgezet. Samenwerking met Egyptenaren was een belangrijk onderdeel van zijn programma. Als kenner van de Egyptische kunst heeft hij een aantal boeken over Egyptisch beeldhouwwerk geschreven. De egyptologie is weer een grote geleerde ontvallen.

Een deel van de zodiak van Dendera

Na een slopende ziekte is op 30 juli dr. Hans Albers overleden, hij is 61 jaar geworden. Hans heeft egyptologie gestudeerd in Amsterdam, maar na twee jaar is hij overgestapt naar een andere studie.

Zijn kennis over Egypte combineerde Hans Albers met zijn kennis over astronomie, hij was tot zijn overlijden voorzitter van de Volkssterrenwacht Copernicus te Overveen. Hij heeft velen les gegeven over sterrenkunde. Zijn boek "Kijk op de kosmos. Een inleiding in de sterrenkunde" wordt veel gebruikt en beleefde in 2011 een tweede druk. Voor Mehen heeft hij enige lezingen gegeven, onder meer over Koesj, en een artikel geschreven over "Het Orionmysterie" in het boek "Mehen. Essays over het oude Egypte. 2011." Voor het boek dat aan het eind van dit jaar uitkomt heeft hij nog een bijdrage geschreven over "De zodiak in de tempel van Dendera".

Op zijn rouwkaart staat o.a. "Treur niet te lang. Ik heb een geweldig leven gehad". Toch hadden wij hem een langer leven gegund, want hij had nog zo veel voor de astronomie en de egyptologie willen doen. Mehen verliest in Hans een toegewijde donateur.

Mijn werkervaring tijdens de opgravingen van het Zuid- Asasif Project 2013 door Yvonne Buskens, augustus 2013

Voor een studente Egyptologie is het natuurlijk een droom die werkelijkheid wordt als je deel kunt nemen aan een opgraving in Egypte. Onder andere via mijn studie egyptologie aan Manchester University (UK) kwam ik eind vorig jaar in contact met Patricia Mason, secretaresse van het Zuid- Asasif project (<http://southasasif.com/About-the-Project.html>). Het Zuid-Asasif project houdt zich bezig met de opgraving van drie graven daterend uit de 25^e dynastie (regeringsperiode van Sjabaka) . De locatie bevindt zich op zo'n 300 meter van het bekende graf van Montjoe-emhat (TT34) in de Asasif necropolis. Het Zuid-Asasif project is bij de meesten wel bekend. Afgelopen maart heeft Mehen een studiedag georganiseerd over het project met als belangrijkste sprekers dr. Elena Pischikova en John Billman. Een aantal van de donateurs van Mehen zijn zelfs vorig jaar in Luxor naar de Zuid-Asasif conferentie geweest en hebben een

bezoek mogen brengen aan de locatie.

Ik nam deel aan de opgraving in het Zuid-Asasif project als een "vrijwilliger". Het bekostigen van opgravingen is tegenwoordig een hele klus en indien werknemers niet betaald hoeven te worden dan is dat mooi meegenomen. In de praktijk betekent dit dat je niet alleen onbetaald werk verricht maar ook dat de overige kosten zoals de vlucht en verblijf voor eigen rekening zijn. Jouw aanwezigheid en expertise, zoals dr. Elena Pischikova dat zegt, is de donatie aan het project. Als vrijwilliger moet je wel beschikken over enige kennis van egyptologie en/of archeologie. Potentiële vrijwilligers worden door de organisatie geïnterviewd en gescreend op bekwaamheid alsmede vindt er een beoordeling plaats door de Egyptische autoriteiten. Je committeert je voor een periode van tenminste drie weken.

Hoe zag mijn werkdag er nu precies uit? Om 03.30 's nachts liep mijn wekker af. Na een douche, ontbijt en wakker worden met een grote kop koffie liep ik dan om 04.35 samen met andere vrijwilligers naar een plek in het dorp waar het mini-busje van het project ons oppikte. Gezien de locatie ligt het voor de hand om een verblijf op de westoever te huren. Je kunt ook verblijven in een van de zogenaamde "dighouses" op de westoever. Om 05.00 arriveerde ik op de werklocatie. De zon was inmiddels opgekomen en vanaf de site zag ik iedere ochtend de luchtballonnen met toeristen opstijgen. Om 05.00 kregen de teamleden een briefing van dr. Elena Pischikova en werden de werktaken verdeeld. Dit was meestal het werk dat je die dag ervoor had gedaan, maar kon variëren in verband met arriveren (of vertrek) van (nieuwe) vrijwilligers.

Yvonne Buskens in haar tent en haar team op de voorhof van Karabasken

Het werk dat wordt uitgevoerd door de vrijwilligers kan bestaan uit veldwerk en/ of steen-registratie. Ik werd in mijn eerste twee weken tewerkgesteld als veldinspecteur in de voorhof van het graf van Karabasken. Ik werd de eerste twee dagen ingewerkt door Sharon, een vrijwilligster uit Canada. De voorhof van Karabasken is een hof van ongeveer 16 bij 16 meter en moet in zijn geheel worden afgegraven. Door de jaren heen is hier namelijk een laag van ongeveer 5 meter zand, steen en ander (organisch) materiaal terechtgekomen voornamelijk veroorzaakt door overstromingen en jarenlange bewoning van de Egyptenaren zelf. Het zand wordt door een team van lokale arbeiders losgemaakt en afgevoerd. Voorwerpen die hierbij tevoorschijn komen worden dan door mij geregistreerd. Het gevonden object zoals bijvoorbeeld een stuk gedecoreerd aardewerk, objecten van faïence of stukjes cartonnage moest ik omschrijven, registreren en in een daarvoor bestemd plastic zakje opbergen. Het ongedecoreerd aardewerk werd verzameld en tezamen in een zak opgeborgen (van die dag). Van een belangrijk object maakte ik ter plekke (in-situ) nog een foto. Nadat de opgravingen voor die dag waren afgerond (vanwege Ramadan 10.30 uur) moest ik de afgegraven locatie door de landmeter laten opmeten. Met zijn metingen berekende ik de afgegraven level en maakte van de afgegraven plek een foto. In mijn laatste week heb ik ook nog steenregistratie gedaan. In het graf van Karabasken zijn de reliëf fragmenten van het graf van Karachamon opgeslagen. Vele fragmenten zijn reeds voorzien van een registratienummer maar moesten nog gearchiveerd worden, dat wil zeggen geregistreerd op een papieren lijst en ingevoerd in een computerbestand. Dit gebeurde in het graf zelf, een stuk koelere plek dan buiten in mijn tentje. Om 11.30 bracht het minibusje ons weer naar huis waar ik na een kleine lunch even een middagdutje deed. Al met al lijkt het werk

niet zwaar. Lichamelijk is dat ook niet zo, doch de hitte (40-45 graden in de schaduw) maken het wel zwaar. Ik kon nog af en toe in mijn tentje zitten maar de mannen die het zand losmaakten en afvoerden stonden en/of liepen de meeste tijd volop in de zon.

Het werken op een opgravingslocatie met allerlei disciplines binnen de archeologie en egyptologie was geweldig. Je leert ontzettend veel over het veldwerk maar ook indirect leer je veel via de kennis van de egyptologen, de archeologen en restaurateurs die bij het project betrokken zijn. Af en toe komt er een expert op bezoek zoals Erhardt Graefe die naar specifieke teksten komt kijken. Maar het mooiste vond ik toch wel de samenwerking met de groep lokale Egyptische mannen, de “basket men” die het zware werk deden en net zoals ik iedere keer weer enthousiast en lyrisch waren als er iets gevonden werd.

Treineis naar München en omgeving, Heidelberg en Karlsruhe van 12 mei t/m 18 mei 2014

Aanleiding voor deze reis is de nieuwe behuizing van de Egyptische collectie van het Staatliches Museum Ägyptischer Kunst (SMAK) München.

Maandag 12 mei 2014 vertrek met de trein naar München met een ***hotel op loopafstand van het station. Dinsdag bezoeken we het SMAK en donderdag de Residenz, tevens vrije tijd. Woensdag is er een excursie met een bus naar Dachau en kasteel Neuschwanstein.

Vrijdag met de trein naar Heidelberg alwaar de Egyptische collectie bezocht zal worden en zaterdag vanuit Heidelberg v.v. met de trein naar Karlsruhe eveneens om de Egyptische collectie te zien.

Zondag 18 mei terug naar Nederland.

De prijs is nog niet bekend, maar zal rond € 800,-- bedragen. Voor niet-donateurs geldt een toeslag van € 50,--. De éénpersoonskamertoeslag wordt nog bekend gemaakt.

foto SMAK

Zie voor het programma van Het Huis van Horus www.huisvanhorus.nl

Zie voor het programma van Huub Pragt www.egyptologie.nl

Verslag van de “First Vatican Coffin Conference” 19 t/m 22 juni 2013

Op woensdagmorgen liepen wij al vroeg door de straten van Rome richting Vaticaanstad. We passeerden de lange rij wachtende bezoekers voor de Vaticaanse musea en begaven ons naar de uitgang van het museum, waar wij met de ons toegezonden voucher gemakkelijk toegang kregen. Na de veiligheidscontrole bracht een roltrap ons naar het Museo Gregoriano Profano, waar wij een conferentietas met een keurig verzorgde inhoud kregen uitgereikt. De tas was bedrukt met afbeeldingen van de mummiekist van Djedmoet uit de 21^e dynastie. Het leek wel een soort reünie, want we ontmoetten hier een behoorlijk aantal bekenden,

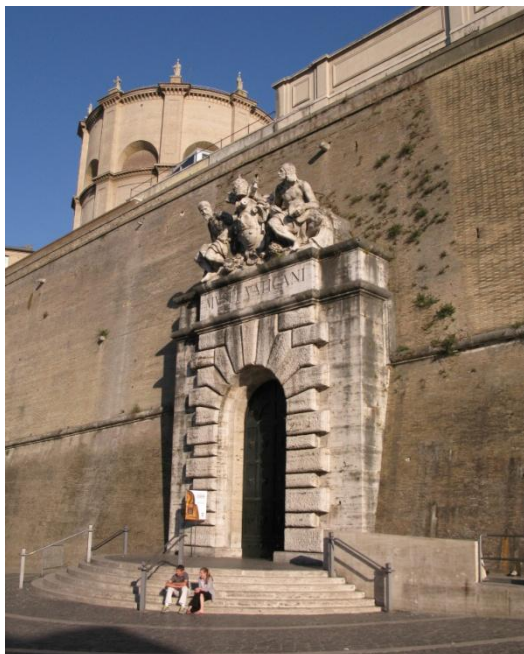
waaronder natuurlijk Christian Greco, als een van de organisatoren van deze conferentie, Maarten Raven, René van Walsem en Claude Traunecker.

Om 9.00 uur werden we welkom geheten door onze gastheer, de heer A. Paolucci, directeur van de Vaticaanse musea. Daarna volgden openingswoorden namens de organisatoren van deze conferentie, respectievelijk mevrouw A. Amanta, curator en hoofd van de Egyptische afdeling van de Vaticaanse Musea, mevrouw G. Andreu-Lanoë, hoofd van de Egyptische afdeling van het Louvre en tenslotte de heer P. ter Keurs namens het Rijksmuseum van Oudheden.

De ochtendsessie met lezingen van steeds 20 minuten had als thema *De Derde Tussentijd: Ontwikkeling en betekenis van begrafenisgebruiken*. Prominente sprekers waren onder meer J.H. Taylor van het Brits Museum, R. van Walsem van de Universiteit Leiden, met een interessante lezing over een decoratief architectonisch element met prehistorische wortels op het deksel van enige "stolakisten", en C. Traunecker uit Straatsburg.

In de koffiepauze stonden in het Museo Gregoriano Profano prachtig gedekte tafels vol sandwiches, muffins, hartige en zoete snacks klaar, waar wij ons met een lekker kopje koffie of thee aan tegoed konden doen. De obers zagen er in witte kostuums met goudkleurige knopen en epauletten smetteloos uit en we voelden ons zeer welkom. Gedurende alle dagen van de conferentie hadden de deelnemers bovendien gratis toegang tot de Vaticaanse musea op vertoon van hun conferentiebadge.

De middagsessie bood lezingen over *Begrafnissassemblages in archeologische context gedurende de Derde Tussenperiode*, waarin mevrouw S. Bickel uit Basel ons vertelde over de door haar team ontdekte graven KV 64 en KV 40 uit de Derde Tussentijd die vrij recent in het Dal der Koningen zijn gevonden. Een andere spreker was Maarten Raven die ons verraste met veel graven uit de Derde Tussenperiode in Sakkara!

In- c.q. uitgang Vaticaanse musea en de jukebox van koning Faroeek (foto's Jan Koek)

Aan het begin van de avond werden wij door bussen bij de Vaticaanse Musea opgehaald om een bezoek te brengen aan de Accademia d'Egitto in Rome, waar ons een Egyptisch oriëntaalse cocktail werd aangeboden. We maakten o.a. kennis met de vice-ambassadeur van Egypte en zijn echtgenote. Helaas waren de Egyptische objecten uit het Egyptisch Museum in Caïro enkele dagen geleden teruggebracht naar Egypte en de nieuwe collectie wordt pas in oktober verwacht. Niettemin genoten we van de inrichting van dit prachtige gebouw dat vol staat met objecten die een hoog egyptomaniegehalte hebben. Zo zagen we faraonisch meubilair, grafreliëfs op de muren en een heuse jukebox in de vorm van een kast met decoratie van de 3 musiciënnes uit het graf van Nacht. Deze jukebox kwam uit het paleis van koning Faroeek!

Donderdag stond 's morgens in het teken van *De twee Deir el-Bahari cachettes: DB 320 en Bab el-Gasus*. N. Reeves vertelde ons over de mummiekist van Ramses II en Chr. Greco over de pogingen om de originele sets van de mummiekisten te reconstrueren aan de hand van Daressy's A-lijst en het RMO-corpus van 21e dynastie kisten. Mevrouw L. Mann van het RMO informeerde ons over hoe de kisten uit de Bab el-Gasus uiteindelijk in Leiden zijn terechtgekomen, waarbij voormalig directeur Pleyte een heel belangrijke rol speelde. Het tweede gedeelte van de ochtendsessie behandelde in vijf lezingen *De rituele scènes, onderwereldboeken en Derde Tussentijd mummiekisten*. De betekenis van rituele scènes op de buitenste kist van P3-dj-Imn in het Egyptisch Museum in Cairo kwam aan de orde, evenals het Amdoeat op 21e dynastie kisten, de Amdoeat Papyri uit het Egyptisch Museum in Turijn en vergelijking van de decoratie van mummiekisten en die op papyri in Thebe in de Derde Tussentijd om de betekenis te duiden en werkplaatsen te herkennen. Zeer interessant was de lezing van Isabelle Régen over de vrij zeldzame scène van het open hakken van de aarde.

Elke dag genoten wij van een voortreffelijk verzorgde lunch in buffetvorm in het Museo Gregoriano Profano, dat gedurende onze lunchtijd voor bezoekers was gesloten. Velen maakten na de lunch van de gelegenheid gebruik om een bezoek te brengen aan de Egyptische afdeling van het Vaticaanse Museum, waar de daar aanwezige mummiekisten van de Amonpriesters uit de 21^e dynastie natuurlijk onze meeste aandacht kregen.

Tijdens de middagsessie van donderdag en de ochtendsessie van vrijdag kregen we veel informatie over *Mummiekisten uit de Derde Tussentijd in museumcollecties*, waarbij o.a. de heer A. Niwinski uit Warschau en mevrouw H. Strudwick uit Cambridge de sprekers waren. Tal van kisten uit musea "all over the world" passeerden de revue.

Speciaal voor de conferentiegangers was er donderdagavond een privé bezoek aan de Sixtijnse kapel en de Rafaëlkamers georganiseerd en aansluitend volgde een galadiner in de tuinen van de Vaticaanse Musea! Nu voelden we ons echte VIP's en we genoten met volle teugen van dit exclusieve bezoek, er mocht zelfs in de Sixtijnse kapel gefotografeerd worden! Terwijl de avond langzaam viel en de temperatuur aangenaam werd, dineerden wij aan smaakvol gedekte ronde tafels in de pauselijke tuinen bij een volle maan. Kan het romantischer?

Als herinnering aan de conferentie ontvingen alle deelnemers een flesje met "Egyptian blue", dat

voor o.m. de decoratie van de mummiekisten werd gebruikt.

De middagsessie op vrijdag behandelde *De transitie van de Derde Tussentijd naar de Late Tijd*, waarin o.a. de continuïteit van decoratiethema's naar latere perioden en de sarcofaag van de godsgemalin Nitocris uit de 26^e dynastie ter sprake kwamen. Na de koffiepauze rond 17.00 uur werden wij in lezingen meegenomen naar een aantal musea i.v.m. *Restauratie en studie van mummiekisten in museumcollecties*.

's Avonds konden wij nog een pianoconcert bijwonen, waar twee jonge Italiaanse pianistes enkele werken van o.a. Liszt virtuoos "quartremains" ten gehore brachten.

De Sixtijnse kapel en papyrus met open hakken van de aarde, Louvre, Parijs (foto's Jan Koek)

De laatste (ochtend)sessie op zaterdag had als thema: *Diagnostische analyse, studie van mummiekisttechnologie en -restauratie*, waarin veel "technische" lezingen de restauratie-aspecten van kisten voor het voetlicht brachten. Een van de sprekers was mevrouw E. Geldhof die sprak over de zgn. Bab el-Gasus "yellow coffins" in het R.M.O. Daarna volgde de slotsessie en de uitreiking van een aantal studiebeurzen.

Wij willen de organisatoren van dit evenement graag complimenteren met deze uitstekend verzorgde conferentie, waarbij veel verschillende disciplines hun licht op deze mummiekisten lieten schijnen. Het was een onvergetelijk ervaring, die wij ons met veel plezier zullen herinneren!

Voor alle betalingen inzake Mehen: rekeningnummer 67.19.36.387 t.n.v. B.J. Koek-Overvest e/o J.G. Koek te Elst. Wij hopen u binnenkort bij één van onze activiteiten te ontmoeten.

Met vriendelijke groeten,
namens "Mehen"

Bep en Jan Koek
www.mehen.nl